

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 751/2016 -25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. augusta 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Milana Lalíka o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v mene ktorej koná [REDAKOVANÉ], advokát a konateľ, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 108/2010 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 108/2010 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Poprad v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 108/2010 p r i k a z u j e k o n ať bez zbytočných p r i eť a h o v .

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Poprad p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Poprad j e p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 545,69 € (slovom päťstoštyridsaťpäť eur a šesťdesiatdeväť centov) na účet jej právneho zástupcu [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 751/2016-12 zo 7. decembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných p r i eť a h o v podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Poprad (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 108/2010.

2. Sťažovateľka podľa obsahu jej sťažnosti podala 27. mája 2010 na okresnom súde návrh na začatie konania o určenie priebehu hraníc medzi pozemkami evidovanými v katastri nehnuteľností ako parcela [REDAKOVANÉ], zastavané plochy a nádvoría s výmerou 431 m² evidovaná na [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a parcela [REDAKOVANÉ], záhrady, s výmerou 600 m² evidovaná na [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], o uloženie povinnosti posunúť plot podľa určenej hranice, o priznanie bezdôvodného obohatenia vo výške 482,80 €, o priznanie nároku na náhradu škody za vyrúbaný ovocný strom v nevhodnom období a za znehodnotenie kalového piesku v dôsledku zriadenia oplotenia žalovanou.

3. Okresný súd nariadil prvé pojednávanie vo veci až 7. februára 2011, ktoré bolo odročené na 10. marec 2011, pretože sa ho žalovaná nemohla zúčastniť. Aj nasledujúce dve pojednávania boli odročené z dôvodu ospravedlnenia sa žalovanej, resp. z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania. Následne až 31. júla 2012 okresný súd vydal uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania, pričom ustanovenému znalcovi bol spis zaslaný dva mesiace od jeho ustanovenia súdom. Znalecký posudok bol po urgenciách predložený 23. septembra 2013. Následne došlo k zmene žalobného petitu, ktorý okresný súd pripustil uznesením z 28. januára 2014, bolo nariadených viacero pojednávaní (26. februára 2014, 28. mája 2014, 23. októbra 2015 a 4. mája 2016), ktoré sa z rôznych dôvodov odročovali, a dosiaľ nebolo vo veci meritórne rozhodnuté.

4. Okresnému súdu sťažovateľka adresovala sťažnosť pre priťahy, ktorá bola posúdená tak, že neboli v napadnutom konaní zo strany okresného súdu zistené také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali vyhodnotenie sťažnosti ako dôvodnej napriek tomu, že od začatia konania ubehlo už 6 rokov a vo veci dosiaľ ani raz nebolo meritórne rozhodnuté. Podľa sťažovateľky je okresný súd vo veci nečinný a jeho neefektívny postup spôsobil, že konanie je neprimerane dlhé už aj s prihliadnutím na skutočnosť, že bolo vykonané znalecké dokazovanie, ktoré považuje za opodstatnené.

5. Sťažovateľka na základe skutočností uvedených v sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie jej základného práva na

prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v predmetnom konaní, prikáže okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov, prizná jej finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia na účet jej právneho zástupcu.

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k priebehu konania podaním sp. zn. 2 ÚS/2016 z 22. decembra 2016. Vo vyjadrení okresného súdu doručenom ústavnému súdu 27. decembra 2016 predseda okresného súdu uviedol, že predmetnú vec považuje za skutkovo zložitejšiu a bolo potrebné vykonať opakovane znalecké dokazovanie. Znalec pri jeho vypracovaní opakovane požadoval predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku. Okresný súd musel rozhodovať aj o viacerých procesných návrhoch a odvolaniach účastníkov konania. V priebehu konania došlo aj k zmene zákonného sudcu, čo malo taktiež vplyv na predĺženie konania, preto navrhuje sťažnosť zamietnuť. Zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní v predmetnej veci.

7. Z prehľadu a priebehu vykonaných úkonov vyplýva, že dosiaľ okresný súd realizoval v predmetnej veci tieto úkony:

- 3. jún 2010 – žaloba doručená okresnému súdu,
- 22. jún 2010 – uznesením č. k. 9 C 108/2010-45 z 20. septembra 2010 – oslobodenie žalobkyne od platenia súdneho poplatku v rozsahu 50 %,
- 29. november 2010 – doručené vyjadrenie žalobkyne po tom, ako bola doručená žaloba na vyjadrenie žalovanej,
- 12. január 2011 – termín pojednávania určený na 7. február 2011,
- 3. február 2011 – žalovaná požiadala o odročenie pojednávania, žiadosti okresný súd vyhovel a pojednávanie odročil na 10. marec 2011,
- 10. marec 2011 – pojednávanie odročené pre účely doplnenia dokazovania,
- 11. apríl 2011 – pojednávanie odročené pre účely znaleckého dokazovania,
- 19. apríl 2011 – otázky pre znalca zo strany žalobkyne doručené súdu a taktiež vyjadrenie žalovanej,
- 31. júl 2012 – uznesením č. k. 9 C 108/2010-82 nariadené znalecké dokazovanie,

- 13. august 2012 a 10. september 2012 – zložená záloha na znalecké dokazovanie zo strany žalobkyne a žalovanej,
- 5. október 2012 – žiadosť znalca o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku,
- 10. január 2013 – uznesením č. k. 9 C 108/2010-93 vyhované znalcovi a lehota predĺžená,
- 3. júl 2013 – ďalšia žiadosť znalca o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku do 31. júla 2013,
- 12. september 2013 – urgovanie znalca v súvislosti s vypracovaním znaleckého posudku,
- 23. september 2013 – predložený znalecký posudok a určený termín pojednávania na 28. november 2013,
- 14. november 2013 – žiadosť žalobkyne o odročenie pojednávania a odročenie na 9. december 2013,
- 9. december 2013 – pojednávanie vo veci odročené pre účely podania návrhu na zmenu petitu,
- 28. január 2014 – uznesením č. k. 9 C 108/2010-133 vyhované návrhu žalobkyne,
- 26. február 2014 – pojednávanie, ktoré bolo odročené pre účely doplnenia dokazovania,
- 7. marec 2014 – žalovaná predložila návrhy na doplnenie dokazovania,
- 28. máj 2014 – pojednávanie, ktoré bolo odročené s cieľom doplnenia znaleckého posudku,
- 10. jún 2014 – žalobkyňa doručila otázky na doplnenie znaleckého posudku,
- 29. júl 2014 – žalovaná doručila otázky na doplnenie znaleckého posudku,
- 22. august 2014 – uznesením č. k. 9 C 108/2010-168 nariadené doplnenie znaleckého dokazovania,
- 11. september 2014 – žalovaná sa odvolala proti predmetnému uzneseniu,
- 22. september 2014 – spis predložený Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“),
- 5. december 2014 – okresnému súdu doručené uznesenie krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu,

- 30. september 2014 – vec predložená novému zákonnému sudcovi,
- 16. december 2014 – uznesenie krajského súdu doručené účastníkom,
- 25. február 2015 – žiadosť znalca o predĺženie lehoty do 31. marca 2015,
- 19. máj 2015 – urgencia znalca týkajúca sa vypracovania znaleckého posudku,
- 16. jún 2015 – znalecký posudok doručený súdu,
- 17. júl 2015 – znalecký posudok doručený účastníkom konania,
- 30. november 2015 – žalovaná doručila vyjadrenie k znaleckému posudku,
- 4. apríl 2016 – nariadená ohliadka na mieste samom na 4. máj 2016,
- 3. máj 2016 – žiadosť právnej zástupkyne žalobkyne o odročenie ohliadky z dôvodu práceneschopnosti,
- 21. november 2016 – stanovený termín ohliadky na 27. január 2017.

8. V zásade rovnaké skutočnosti týkajúce sa chronológie úkonov okresného súdu a účastníkov konania zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a súdneho spisu, ktorý mu bol doručený spolu s vyjadrením okresného súdu z 22. decembra 2016.

9. Právny zástupca sťažovateľky v stanovisku z 12. januára 2017, ktorým reagoval na vyjadrenie predsedu okresného súdu, v podstatnom uviedol, že zotrváva na všetkých skutočnostiach, vecnej a právnej argumentácii uvedenej v sťažnosti. Napriek úkonom okresného súdu nedošlo k nastoleniu právnej istoty meritórnym rozhodnutím, a to napriek tomu, že od podania žaloby ubehlo viac ako šesť rokov. O sťažovateľkinom čiastočnom späťvzati žaloby a úprave petitu rozhodol okresný súd do jedného mesiaca, preto sťažovateľka svojimi úkonmi neprispela k predĺženiu konania. Sťažovateľka ďalej opravila vyjadrenie okresného súdu týkajúce sa odročenia ohliadky z dôvodu na strane sťažovateľky, ktorá predložila aj kópiu písomnej žiadosti o odročenie ohliadky na mieste samom z dôvodu práceneschopnosti, avšak v žiadosti uviedla, že aj keď sa jej nezúčastní, nežiada o jej odročenie. Zákonný sudca sa však na miesto ohliadky v deň jej konania nedostavil a až na mieste sa prítomné osoby vrátane znalca dozvedeli, že sudca musel navštíviť lekára. Nový termín bol nariadený až na 27. januára 2017, t. j. 8 mesiacov od poslednej nariadenej miestnej ohliadky. Sťažovateľka zároveň súhlasí s upustením od verejného ústneho pojednávania.

10. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou namietaného porušenia práv, ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. v primeranej lehote (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

11. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

12. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov. Podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby jeho vec bola prerokovaná verejne bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

13. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

14. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (i práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 220/04, IV. ÚS 365/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná. Od 1. júla 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), ktorý nahradil Občiansky súdny poriadok a ktorý vo svojich ustanoveniach upravuje zásadu hospodárnosti a rýchlosti konania v čl. 17. Podľa § 100 ods. 1 OSP len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá (obdobne § 157 ods. 1 CSP). Podľa § 117 ods. 1 OSP sudca je povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Podľa § 119 ods. 1 OSP pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie

odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priedňhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, IV. ÚS 272/04, I. ÚS 398/2016) ústavný súd zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

18. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, predmetom konania vedeného okresným súdom je rozhodovanie o určenie priebehu hraníc medzi pozemkami o uloženie povinnosti posunúť plot podľa určenej hranice, o priznanie bezdôvodného obohatenia vo výške 482,80 €, o priznanie nároku na náhradu škody za vyrúbaný ovocný strom v nevhodnom období a za znehodnotenie kalového piesku v dôsledku zriadenia oplotenia žalovanou. Po skutkovej a právnej stránke ide o štandardný predmet rozhodovania na okresnom súde. Z obsahu súdneho spisu okresného súdu síce vyplýva, že čiastočne ide o skutkovo zložitejšiu vec najmä vzhľadom na potrebu znaleckého dokazovania, ale na druhej strane vec nie je právne zložitá a z dosiahnutých výsledkov ústavný súd nezistil takú zložitost' veci, ktorá by mohla odôvodňovať už viac ako šesť ročné trvanie tohto konania, pričom vo veci nebolo dosiaľ ani raz meritórne rozhodnuté.

19. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priedňhom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľky. Ústavný súd konštatuje, že nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by svedčili o tom, že by k priedňhom prispelo aj správanie sťažovateľky.

20. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku jeho postupu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že to tak je, a to napriek tomu, že plynulému postupu nebránila žiadna zákonná prekážka v konaní (II. ÚS 3/00, III. ÚS 46/04).

21. Vychádzajúc z predloženej sťažnosti a pripojených dokumentov, ako aj zo stanoviska sťažovateľky a na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd konštatuje predovšetkým určité obdobia nečinnosti, a rovnako tak aj neefektívne správanie okresného súdu, ktoré v spojitosti s celkovou dĺžkou súdneho konania (viac ako 6 rokov) mali za následok zistenie zbytočných prieťahov, pretože okresný súd nevykonával úkony smerujúce k rýchlemu odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka nachádzala.

22. Ústavný súd sa priklonil k názoru sťažovateľky, že k zbytočným prieťahom v konaní došlo, aj keď v predmetnej veci okresný súd určité úkony vykonal. Postup okresného súdu však vzhľadom na celkovú dĺžku konania nemožno považovať za sústredený a efektívny.

23. V konaní okresného súdu zistil ústavný súd obdobia nečinnosti, a to konkrétne od odročenia pojednávania pre účely nariadenia znaleckého dokazovania (11. apríla 2011) do 31. júla 2012, t. j. v trvaní viac ako 15 mesiacov, počas ktorého boli iba doručené otázky na znalca zo strany žalobkyne a vyjadrenie žalovanej. Žiaden iný úkon okresný súd v danom období nerealizoval. Opätovne súd nerealizoval žiadny úkon v období od 23. októbra 2015 do 4. mája 2016, kedy mala byť na mieste samom vykonaná ohliadka. Sťažovateľka síce podala žiadosť o odročenie okresnému súdu v deň pred konaním ohliadky na mieste samom, zároveň však uviedla, že sa môže konať aj v jej neprítomnosti, pretože nežiada jej odročenie. Napriek zmätočnému podaniu zo strany sťažovateľky, ktorá svoje podanie označila ako žiadosť o odročenie pojednávania, ale z jej obsahu vyplýva, že nežiada odročenie ohliadky, zákonný sudca túto zmätočnosť bližšie neobjasnil ani neuviedol, resp. neskúmal, či je pri ohliadke potrebná osobná účasť sťažovateľky, ktorá je v konaní riadne zastúpená, ale ohliadku určil na nový termín, a to až 27. január 2017, čo predstavuje ďalšie

obdobie nečinnosti bez toho, aby okresnému súdu bránila objektívna prekážka vo výkone úkonov smerujúcich k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania.

24. Neefektívny postup okresného súdu vzhladol ústavný súd aj pri ustanovovaní znalca, ak 11. apríla 2011 odročil pojednávanie pre účely nariadenia znaleckého dokazovania, pričom však samotné uznesenie, ktorým nariadil znalecké dokazovanie, okresný súd vydal 31. júla 2012. Znalec mal okresným súdom určených 40 dní na vypracovanie posudku, avšak po urgencii zo strany okresného súdu, ako aj žiadosti zo strany znalca o predĺženie lehoty bol posudok predložený okresnému súdu až 23. septembra 2013. Znalec teda prekročil lehotu na vypracovanie znaleckého posudku, ako aj dodatočnú lehotu, ktorú mu okresný súd na žiadosť predĺžil. Okresný súd pritom mohol postupovať podľa § 16 ods. 4 zákona č. 382/2004 Z. z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého je zadávateľ oprávnený pred vykonaním úkonu znaleckej činnosti prekonzultovať so znalcom znalecké otázky, prerokovať uplatnenie nároku na preddavok podľa § 2 ods. 6 písm. a) a možnosti znalca vykonať úkon znaleckej činnosti v požadovanej lehote.

25. Podobnú úpravu obsahuje § 51a ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné sudy, krajské sudy, Špeciálny súd a vojenské sudy v znení neskorších predpisov, podľa ktorého pred ustanovením znalca je potrebné zistiť možnosti uskutočnenia úkonu znaleckej činnosti včas, ozrejmiť mu obsah a rozsah znaleckého dokazovania a zistiť predpokladanú výšku znalečného. Ak je to možné, vyberie sa od účastníkov vždy primeraný preddavok na trovy tohto dokazovania. Ak ide o vec zložitú, je potrebné so znalcom ešte pred ustanovením konzultovať správnosť zadaných úloh, podať mu potrebné vysvetlenia zo súdnych spisov a skutočností, ktoré sú významné z hľadiska posudzovania veci. Je potrebné dbať na to, že úlohou znalca nie je vykonávať hodnotenie dôkazov a ani riešiť právne otázky.

26. Citované ustanovenia upravujú štádium, ktoré je veľmi dôležité z hľadiska predchádzania sporom, ktoré môžu v budúcnosti vzniknúť medzi zadávateľom a znalcom (napr. čo sa týka dĺžky vykonávania znaleckého úkonu, výšky znalečného). Jeho predmetom by mala byť najmä formulácia otázok korešpondujúcich so sledovaným cieľom dokazovania, zisťovanie rozsahu znaleckého skúmania a od toho sa odvíjajúca výška znalečného, preddavku na znalečné, dĺžka vypracovávania znaleckého úkonu, zistenie, či predmet znaleckého skúmania spadá pod odbornosť znalca alebo či nie je vhodnejšie pribrať iného znalca, pretože oslovený znalec bol ustanovený aj v ďalších konaniach, a teda je vyťažovaný.

27. Z uvedeného postupu okresného súdu je zrejmé, že jeho postup pri nariadení znaleckého dokazovania bol neefektívny, pretože ak by postupoval dôsledne, mohol sa vyhnúť neprimeranému času, ktorý potreboval znalec na vypracovanie znaleckého posudku práve z dôvodu, že pre jeho maximálnu pracovnú vyťaženosť nevypracoval znalecký posudok v súdom stanovenej lehote. Navyše, výsledky znaleckého posudku boli v priebehu ďalšieho konania spochybnené, a preto okresný súd nariadil doplnenie znaleckého posudku, kde opäť vypracovanie tohto doplnenia nebolo zo strany znalca vyhotovené v súdom určenej lehote, ale znalec ho predložil až päť mesiacov po tom, ako mu bol predložený súdny spis potrebný na jeho vypracovanie. Okresný súd pritom znalcovi určil lehotu 30 dní na jeho vypracovanie. Z uvedeného teda vyplýva, že okresný súd mal dostatok zákonných možností a opatrení na zabránenie neprimerane dlhého času na odstránenie prietahov v priebehu znaleckého dokazovania (prostredníctvom poriadkových opatrení podľa § 53 a nasl. OSP), resp. im mohol účinne predchádzať.

28. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej k zbytočným prietahom v súdnom konaní nemusí dochádzať len nekonaním príslušného súdu, ale aj takou jeho činnosťou, ktorá nesmeruje k odstráneniu právnej neistoty účastníkov súdneho konania. Aj neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby

o jeho veci rozhodol (napr. IV. ÚS 164/03, IV. ÚS 121/04, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 380/08, I. ÚS 158/2010).

29. Okresný súd si teda nezvolil taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa sťažovateľka obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

30. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 108/2010 došlo k zbytočným priťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

31. Ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 9 C 108/2010 konal bez zbytočných priťahov (bod 2 výroku nálezu).

III.

32. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

33. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

34. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, pričom jej výšku odôvodnila ujmou, ktorá jej vznikla bezdôvodným predlžovaním stavu právnej neistoty vo veci ochrany vlastníckeho práva.

35. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

36. Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9 C 29/2008 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku nálezu).

37. Ústavný súd preto nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľka žiadala priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu 1 000 €. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto rozhodnutia.

38. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Úspešnej sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom. Advokát vykonal 3 úkony právnych služieb, a to prevzatie a prípravu zastupovania, spísanie a podanie sťažnosti a zaujatie stanoviska z 12. januára 2017 k vyjadreniu okresného súdu.

39. Odmena za jeden úkon právnych služieb v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) je 1/6 z výpočtového základu 859 € v roku 2016 a 884 € v roku 2017. Za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2016 patrí advokátovi odmena 2 x 143 € a režijný paušál dvakrát po 8,58 €, teda spolu 303,16 €. Za jeden právny úkon v roku 2017 patrí

advokátovi odmena vo výške 147,33 € a režijný paušál vo výške 8,84 €. Odmena advokátovi za poskytnuté služby v konaní pred ústavným súdom v roku 2016 a 2017 predstavuje celkovú sumu 551,19 € vrátane DPH (advokát je platcom dane z pridanej hodnoty). Vzhľadom na to, že sťažovateľka požadovala v rámci trov právneho zastúpenia iba sumu 545,69 €, ústavný súd zaviazal odporcu na úhradu trov právneho zastúpenia v sume uvedenej sťažovateľkou vo svojom podaní, pretože v zmysle zásady *iudex ne eat ultra petita partium* a v súlade s § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde nemohol priznať viac, ako požadovala.

40. Z uvedených dôvodov ústavný súd v tejto časti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

41. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 163 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

42. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

43. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2017